

רעיא מהימנא

מַצְנָה זו להביא קרבן על סנהדרין גדולה שטעו, תנאים ואמוראים שבעים סנהדרין גדולה היו, ומשה עליהם. ושבעים סנהדרין קטנה היו, ואהרן עליהם. ומשום כך אמרו בעלי המשנה, שמשה היה שושבין המלך וזו תפארת, משם סנהדרין גדולה. אהרן שושבין הגבירה, וזו מלכות, ה"א קטנה קוראים לה, כמו (בראשית כט) אַעבְדְּךָ שבע שנים ברחל בתך הקטנה. ועל שמה נקראת סנהדרין קטנה.

ומשם היו יודעים סנהדרין שבעים לשון, שהן שבעים פנים לתורה, שיש שבעים לשון מצד של המלכות הרשעה וכו', הכל בפרוד. זהו שכתוב מאלה נפרדו איי הגוים בארצתם ללשונתם. כל שבעים הלשון בפרוד זה מזה.

אבל בתורה, שבעים פנים לתורה בלשון אחת. וזה יסוד. ו' הלכה אחת, חכמה קטנה – מלכות, שבה שבעים לשון כחשבון סוד, מן יסוד. ויסוד הוא לשון הקדש, סוד המרפכה, בשבעים קתדראות, עליהם נאמר, כל העונה אמן יהא שמיה רבא מברך בכל כחו, קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה. לשון אחד, היא שבעים לשון על מדה קטנה של חכמה קטנה, שהיא י' על מדה קטנה על חכמה קטנה שהיא י', על מדה קטנה של חכמה ב', שתי שפתים שבהן דעת ותרונה, בהן נשלמו שבעים ושתיים. (ע"כ רעיא מהימנא).

רבי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חייא, נשתדל בדברי תורה, בדברי עתיק הימים. פתח רבי חייא ואמר, (תהלים לב) חטאתי אודיעך וגו', מכאן למדנו, שכל אדם שמכסה את חטאיו ואינו מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא ויבקש עליהם רחמים, לא נותנים לו לפתח פתח של תשובה, משום שהוא מתבייש (מכסה) ממנו. ואם הוא מפרש אותם לפני הקדוש ברוך הוא, הקדוש ברוך הוא חס עליו, ויתגברו הרחמים על הדין.

וכך שכן אם הוא בוכה, שהרי כל הפתחים הסתומים הוא פותח, ותפלתו מתקבלת. ועל זה פרישת חטאיו, כבוד הוא למלך להגביר רחמים על דין. ועל זה כתוב, זבח תודה יכבדנני. מה זה

יַכְבְּדֵנִי? שְׁנֵי כְבוֹדִים הֵם, אֶחָד לְמַעַלָּה וְאֶחָד לְמַטָּה. אֶחָד בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא.

הַפְּסוּק הַזֶּה קָשָׁה בְּכָל, בְּרַב דְּבָרִים, שֶׁהָרִי בְּאוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי
מִסְפִּיק, מָה זֶה חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְעוֹנִי לֹא כִסִּיתִי, וְאַחַר כֵּן
אוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי לֵה? וְעוֹד, שֶׁהָרִי אוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי לֵה, לָךְ הָיָה
צָרִיךְ לֵהיֹת!

אָמַר דָּוִד, אֵת כָּל דְּבָרָיו הוּא אָמַר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, וְאָמַר אֵת זֶה
לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא שְׁלִיחַ מִהַתְּחַתּוֹנִים אֶל
הָעֲלִיוֹנִים, וּמַעֲלִיוֹנִים אֶל הַתְּחַתּוֹנִים, וּמִי שְׂרוּצָה אֵת הַמֶּלֶךְ, הוּא
מוֹדִיעַ לָהּ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְעַל כֵּן חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ, (לְמַלְכוּת הַשָּׁמַיִם אָמַר) וְעוֹנִי
לֹא כִסִּיתִי, מִצְדִּיקוֹ שֶׁל עוֹלָם. אָמַרְתִּי אוֹדָה עָלַי פִּשְׁעֵי לֵה' – זֶהוּ
הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ שֶׁכָּל הַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ, וְהַשְּׁלוֹם שֶׁצָּרִיךְ אָדָם לְהַכְנִיס לְפָנָיו
– בְּהוֹדָאָה. שֶׁהָרִי כֵּן נִקְרָבִים שְׁלָמִים בְּהוֹדָאָה, שֶׁכְּתוּב עַל זִבַח תּוֹדָת
שְׁלָמִיו. וְאַתָּה נִשְׂאתָ עוֹן חֲטָאתִי סְלָה. זֶה לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, הַמְּקוֹם
שֶׁהַעֲתִיק הַקָּדוֹשׁ שְׂרוֹי. מִשּׁוּם כֵּן הַפְּסוּק הַזֶּה אוֹחֵז בְּכָל.

כְּמוֹ זֶה מִי שֶׁמִּבְקֵשׁ בְּקִשְׁתּוֹ לְמֶלֶךְ, צָרִיךְ לִיַחַד אֵת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
בְּרִצּוֹנוֹ, מִמַּטָּה לְמַעַלָּה וּמִמַּעַלָּה לְמַטָּה, וְלִקְשֹׁר הַכָּל בְּקִשְׁר
אֶחָד, וּבְאוֹתוֹ קִשֵּׁר נִמְצָאת בְּקִשְׁתּוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מִי הֵחֵכֶם לְבַקֵּשׁ
בְּקִשְׁתּוֹ כְּמוֹ דָּוִד הַמֶּלֶךְ, שֶׁהוּא הָיָה שׁוֹמֵר אֵת פֶּתַח הַמֶּלֶךְ? אָמַר לוֹ
רַבִּי חִיָּיא, וְדַאי כֵּן הוּא, וְעַל כֵּן הַתּוֹרָה לְמַדָּה אוֹתָנוּ אֵת דְּרָכֵי הַמֶּלֶךְ
הַקָּדוֹשׁ כְּדֵי שְׂנַדַּע לְלַכֵּת אַחֲרָיו, כְּמוֹ שְׂנַאֲמַר (דְּבָרִים יג) אַחֲרֵי ה'
אֲלֵהֶיכֶם תֵּלְכוּ וְגו'.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח וְאָמַר, (יִרְמִיָּה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע גְּהִי בְּכִי
וְגו'. כֹּה אָמַר ה', הָרִי פִּרְשׁוּהָ, בְּכָל מְקוֹם שֶׁנִּבְיָא מִתְּחִיל לְדַבֵּר,
הָיוּ דְּבָרִים נוֹדְעִים, וְכֵאֵן כֹּה אָמַר ה' הַזֶּה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָה
אָמַר? קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע.

כֵּן שְׁנִינוּ, שֶׁבְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמַטָּה וַיִּשְׂרָאֵל הִלְכוּ
לְגִלוּת, רַחֲמִים עַל צְוֹאֲרֵיהֶם וַיְדִיחֵם מִהַדְּקוֹת לְאַחֹר, וּכְנִסְת
יִשְׂרָאֵל גִּרְשָׁה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ לְלַכֵּת אַחֲרֵיהֶם, בְּשַׁעַה שֶׁיִּרְדָּה אִמְרָה:
אַלְךָ בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַבְכָּה עַל מְדוּרִי, וְעַל בְּנֵי, וְעַל בְּעָלִי. כְּשֶׁיִּרְדָּה,
רָאֲתָה אֵת מְקוֹמָה חָרַב, וְכַמָּה דָם שֶׁל חֲסִידִים שְׂפוּף בְּתוֹכוֹ, וְהֵחִיכָל
הַקָּדוֹשׁ וְהַבֵּית נִשְׂרָף בְּאֵשׁ.

אז הרימה קול, ורעשו עליונים ותחתונים, והקול הגיע למעלה עד למקום שהמלך שרוי בו, ורצה המלך להחזיר את העולם לתהו ובהו, עד שירדו כמה אוכלוסים וכמה מחנות כנגדה, ולא קבלה תנחומים מהם. זהו שכתוב, קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה, שלא קבלה מהם תנחומים. כי איננו, משום שהמלך הקדוש היה עולה למעלה למעלה ולא נמצא בתוכה. זהו שכתוב כי איננו, ולא כתוב כי אינם.

אמר לו רבי חייא, מה זה רחל מבכה על בניה? אמר לו, למדנו שהיא כנסת ישראל, וזו אשתו של יעקב ודאי, שכתוב ויאהב יעקב את רחל. וכתוב (בראשית כט) ורחל עקרה. וכתוב שם, (תהלים קיג) מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה.

דבר אחר כי איננו, כמו שנאמר, (בראשית לט) איננו גדול בבית וגו'. איננו - שהרי הסתלק למעלה והתרחק מהכל. איננו - בזוג עמה. איננו - שימצא שמו הגדול.

אמר רבי חייא, מאיזה מקום התחילה לגלות? אמר לו, מבית המקדש, ששם שרתה, ואחר כך סובכה בכל ארץ ישראל. אחר כך כשיצאה מן הארץ, עמדה על המדבר וישבה שם שלשה ימים, הנהיגה את אוכלוסייה ומחנותיה (וישיבותיה) ותושביה מבית המלך, וקראה עליה איכה ישבה בדד וגו'. בכו רבי חייא ורבי יוסי. **אמר** רבי יוסי, לא גלו ישראל מהארץ ולא נחרב בית המקדש עד שפל ישראל נמצאו חייבים לפני המלך, ועד שמנהיגי העולם נמצאו חייבים בראשונה. זהו שכתוב (ישעיה ג) עמי מאשריף מתעים ודרך ארחתיה בלעו. שפיון שראשי העם הולכים ברשע, כל העם נמשכים אחריהם. רבי חייא אמר מכאן, ואם כל עדת ישראל ישגו - במה זה היה? משום שנעלם דבר מעיני הקהל, שעייני העם הם ראשיהם, שפל העם נמשכים אחריהם.

הלכו. עד שהיו הולכים ראו מקום אחד מדשן בעשבים ונהר מים זורם בו. ישבו. עד שהיו יושבים, פרח עוף אחד ורחש לפנייהם. אמר רבי חייא, נקום מכאן, שנדאי חוצבי הרים (שודדים) נמצאים כאן. קמו והלכו. עד שהחזירו ראשיהם, ראו אותם לסטים שרצים אחריהם. התרחש להם נס ומצאו לפנייהם סלע אחד ובו מערה אחת. נכנסו לשם וישבו כל אותו יום וכל הלילה.

פֶּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, (ירמיה ל) וְאִתָּה אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב וְגו', כִּי הִנְנִי מוֹשִׁיעַךְ מִרְחֹק. מִרְחֹק? מִקְרֹב הֲיֵה צָרִיךְ לִהְיוֹת! וְהָרִי בָּאָרו אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, מִרְחֹק – כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁבוּ מֵאֶרֶץ מִרְחָק. אֲבָל מִרְחֹק, כְּאוֹתוֹ שֶׁכָּתוּב (שם לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי. וְכָתוּב (משלי לא) מִמִּרְחָק תִּבְיֵא לַחֲמָה. וּמִי הִיא? עֲמֵק הַנַּחַל, הַמְּקוֹם שְׁאוֹתוֹ נִהָר יוֹצֵא וְזוֹרֵם. וְשָׁב יַעֲקֹב, כִּיּוֹן שֶׁכָּתוּב אֵל תִּירָא עֲבָדֵי יַעֲקֹב, מֵהוּ וְשָׁב יַעֲקֹב? אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁשְּׁנִינּוּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (תהלים י) לָמָּה ה' תַּעֲמֹד בְּרָחֹק, וּמֵאוֹתוֹ מְקוֹם רָחֹק – הִנְנִי מוֹשִׁיעַךְ.

וְשָׁב יַעֲקֹב – לְמִקְוֵמו (לכסאוי), לְהִזְדַּוֵּג עִם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וְשָׁקֵט – זֶה יְסוֹד. וְשָׁאֲנָן – לְהִשְׁרֹת דִּיּוּרוֹ בֵּה. וְאֵין מַחְרִיד – מִיַּצְחָק. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית כז) וַיִּחְרַד יַצְחָק חֲרָדָה גְּדוֹלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (בראשית לא) וּפָחַד יַצְחָק. וְכִשְׁמַתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַפָּחַד, מְסַתְּלֵק הַיְסוֹד לְמִקְוֵם אַחֵר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) פָּחַדוֹ בְּצִיּוֹן חֲטָאִים. בְּצִיּוֹן דְּוָקָא. וְעַל זֶה וְאֵין מַחְרִיד. וְעַכְשָׁו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִצִּיל אוֹתָנוּ מִרְחֹק וְהִסְתִּיר אוֹתָנוּ בְּמִקְוֵם הַזֶּה בְּהַשְׁקֵט וּבְשִׁלּוּהַ, וְאֵין מַחְרִיד מֵהַכֹּל. שֶׁכִּשְׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה נֶס, בְּכֹל הוּא עוֹשֶׂה.

רַבִּי יוֹסִי פֶּתַח, (שופטים ד) וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ בָּרַק אִם תִּלְכִּי עִמִּי וְהִלְכָתִי וְגו', מֵה זֶה אוֹמֵר? אֵלָּא אָמַר בָּרַק, הוֹאִיל וְרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה שׁוֹרָה עָלֶיךָ, בְּזִכּוֹתָהּ אֲנִיצֵל וְלֹא יִשְׁרָה עָלַי נֶזֶק. וּמֵה בָּרַק סְמוּךְ עַל אִשָּׁה לְהִנָּצֵל בְּגִלְלָה – אָנוּ, שֶׁהַתּוֹרָה עִמָּנוּ, שֶׁהִיא שְׁמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וְשָׁבוּ בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַמַּעֲרָה כֹּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכִשְׁיָרַד הַלִּילָה, הַאִירָה הַלְּבָנָה בְּמַעֲרָה. עָבְרוּ שְׁנֵי סוּחָרִים וְחַמּוּרִיהֶם טְעוּנִים מֵיַיִן וּמִמָּאֵכָל לְעֵצָמָם, נָחוּ עַל מְטַעְנָם, וְאוֹמְרִים זֶה לְזֶה: נָלוּן כָּאֵן, נִתֵּן אֲכָל וּמִשְׁתָּה לַחֲמוּרִים, וְאָנוּ נִכְנָס לְמַעֲרָה הַזֹּאת. אָמַר לוֹ חֲבֵרוֹ: טָרָם שֶׁנִּכְנָס, תֹּאמַר לִי הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁאִינוּ מִיָּשָׁב.

אָמַר לוֹ: מֵה הוּא? אָמַר לוֹ: דְּבַר אַחַד, שֶׁכָּתוּב (תהלים נב) אוֹדֶךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְגו'. מֵהוּ כִּי עָשִׂיתָ וְלֹא כָתוּב מֵה? וְכָתוּב כִּי טוֹב נִגְדַּח חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְאַחַר אֵינוּ טוֹב? לֹא הֲיֵה בִּידוֹ? אָמַר: אוֹי לְסַחְרֹתָנוּ שֶׁעֲזָבָנוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְלָה. רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי

שְׁהִיוּ יוֹשְׁבִים בְּמַעֲרָה שְׂמֹחוּ. אָמַר רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי יוֹסִי, וְלֹא אָמַרְתִּי
לָךְ שְׂכַשְׁעוּשָׁה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִס, בְּכָל הוּא עוֹשֶׂה? יֵצְאוּ.

כְּשֵׁיִצְאוּ, הַקְּדִים רַבִּי חֵיִיא וּפְתַח, (ישעיה נז) שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְרַחוּק. שְׁנֵי
שְׁלוֹמוֹת כָּאֵן, אֶחָד לְרַחוּק וְאֶחָד לְקְרוֹב, וְהִפְלֵ אֶחָד.
לְרַחוּק – שְׂנַעֲשֶׂה קְרוֹב. (ועוד לְרַחוּק) זֶהוּ בְּעַלֵי הַתְּשׁוּבָה, שְׂקֵדִים הֵיִה
רַחוּק, וְעַכְשָׁו הוּא קְרוֹב. וְעוֹד רַחוּק – כְּשֵׁאֲדָם מִתְּרַחֵק מִהַתּוֹרָה,
רַחוּק הוּא מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי שְׂקְרוֹב לַתּוֹרָה, מְקָרֵב אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמוֹ, וְעַכְשָׁו הִתְחַבְּרוּ עִמָּנוּ וְתִכְנְסוּ לַמַּעֲרָה. כָּאוּ
אוֹתָם סוֹחְרִים וְהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּם. שְׁחַרְרוּ אֶת הַמַּשָּׂא מִחֲמוּרֵיהֶם וְתִקְנּוּ
לָהֶם אֶכְל, וְיֵצְאוּ כְּלָם לְפִי הַמַּעֲרָה.

אָמַר אֶחָד מִהַסּוֹחְרִים: יֹאמְרוּ לָנוּ בְּעַלֵי הַתּוֹרָה אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה,
אוֹדֶךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ וְאֶקְנֶה וְגו'. כִּי עָשִׂיתָ, מַה זֶה כִּי
עָשִׂיתָ, וְלֹא כְּתוּב מַה? וְכְתוּב כִּי טוֹב נִגְדַ חֲסִידֶיךָ, וְכִי לְגַבֵי אַחַר
אֵינוֹ כִּי טוֹב?

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כִּי עָשִׂיתָ וְדָאֵי. וּמַה עָשִׂיתָ? לְעוֹלָם. שְׂבַגְלָל זֶה
הָעוֹלָם שְׂעָשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִתְקִין אוֹתוֹ, מוֹדֶה אָדָם
לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם. וְאֶקְנֶה שְׂמֵךְ כִּי טוֹב נִגְדַ חֲסִידֶיךָ, כְּךָ
זֶה וְדָאֵי, כְּנִגְדַ אוֹתָם צְדִיקִים, שְׂמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא טוֹב,
וְלֹא כְּנִגְדַ הַרְשָׁעִים שְׂמֵבִזִים אוֹתוֹ בְּכָל יוֹם וְאֵינָם עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.
אָמַר לוֹ, זֶה יָפֵה, אֲבָל שְׂמַעְתִּי דְבַר מְאֹחֲרֵי הַכֶּתֶל, וְאֵנִי פוֹחַד
לְגַלוֹת. אָמְרוּ לוֹ רַבִּי חֵיִיא וְרַבִּי יוֹסִי, אָמַר דְּבַרְךָ, שְׂתוֹרָה אֵינָה יִרְשָׁה
לְמָקוֹם אֶחָד.

אָמַר לָהֶם, יוֹם אֶחָד הֵיִיתִי הוֹלֵךְ לְלוֹד וְנִכְנַסְתִּי לְעִיר, וְסִמַּכְתִּי אֶת
עַצְמִי אַחַר כֶּתֶל אֶחָד, וְרַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי הָיָה בְּאוֹתוֹ הַבַּיִת,
וְשְׂמַעְתִּי מִפִּי אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה, אוֹדֶךָ לְעוֹלָם כִּי עָשִׂיתָ. אוֹדֶךָ, דָּוִד
הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם (לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) אָמְרוּ עַל אוֹתוֹ עוֹלָם אַחֲרוֹן,
שֶׁהוּא עָשֶׂה שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ אַחֲזוּ בּוֹ בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּבּוֹ יִרַשׁ אֶת הַמְּלָכוֹת.
וְאֶקְנֶה שְׂמֵךְ כִּי טוֹב – זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בִּיחּוּד שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה
שְׂנַקְרָא טוֹב. מַתִּי נַקְרָא טוֹב? נִגְדַ חֲסִידֶיךָ. מִי הֵם חֲסִידֶיךָ?

אָמַר יֵשׁ חֶסֶד וְיֵשׁ חֶסֶד, וְאֵלוֹ נַקְרָאוּ חֲסִדֵי דָּוִד הַנְּאֻמָּנִים. וְכִשְׂחַסְדֵי
דָּוִד הִלְלוּ מִתְּמַלְאִים מְאוֹתוֹ טוֹב שְׂשׁוּפַע שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ,
אֲזִי נַקְרָא הַיְסוּד טוֹב, אֲזִי נִמְצָא לָהֶם טוֹב. שְׂהָרִי כְּמוֹ שְׂנַמְצָא שֶׁהוּא

בו, כן הוא מבשם את העולם האחרון הזה, והכל נמצא בכרכה, ועל כן דוד היה מחכה לדרגה הזו שמאירה לעולם הזה שהוא אחוז בה. **הדברים** הללו, כן שמעתי אותם, אלא שלא ידעתי מה זה. באו רבי חייא ורבי יוסי ונשקו אותו בראשו. אמר רבי חייא, מי מכסה עיניך בעפר, רבי שמעון בן יוחאי, שאתה במקומך ואתה מרעיש החרים העליונים, ואפלו צפרי השמים וכלם שמחים בדבוריך. אוי לעולם באותה שעה כשתסתלק ממנו.

עוד פתח ואמר אותו האיש, הרי שדבר אחר שמעתי ממנו באותה שעה בפסוק שכתוב (דניאל ט) ועתה שמע אלהינו אל תפלת עבדך ואל תחנוניו וגו' למען אדני. ואמר כן, אם השם הזה מעלה (למעלה) מהכל - יפה הוא. שכן אומרים, עושה למען המלך. אבל השם הזה הרי ידוע שהוא מקום של בית דין, שממנו יוצא דין לעולם. מי ראה שאומרים למלך עשה למען עבדך, או בשביל דבר קטן ממך?

אף כן צריך, שהשם הזה מתקן את בית המלך ובית המקדש למטה, וזה אחוז בזה, משום שנקשר זה בזה. וכשהמקדש למטה עומד במקומו, השם הזה למעלה עומד במקומו, וזהו כמי שאומר למלך: בנה את הבית הזה ואת ההיכל הזה כדי שהגבירה לא תמצא יושבת מחוץ להיכלה. אף כאן - והאר פניך על מקדשך השמים למען אדני. מה הטעם למען אדני? שלא ימצא מחוץ למדורו. **תמוהו** רבי חייא ורבי יוסי, ושמוחו באותו לילה. אחר שאכלו, פתח חברו הסוחר ואמר, אמר לפניכם דבר אחד שהתעסקתי בו היום הזה, הפסוק הזה שכתוב (תהלים ג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. דוד אמר שירה כשהיה בורח מחמיו, למה אמר אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי וגו'? אלהים אלי אתה, שהרי בגבורה אחוזה תמיד. אשחרך, וכי איך יכל דוד לשחר את הקדוש ברוך הוא בארץ רחוקה, וגרש מהארץ שבה שרויה השכינה?

אף על גב שגרש משם, לא עזב את שלו לשחר את הקדוש ברוך הוא. ואני שמעתי, אשחרך - כמי שאומר, אלך להראות לפניך, רק שלא יכלתי. כן אשחרך, רק שאני מחוץ למקום ששם שורה שכינה. צמאה לך נפשי, שהרי נפשי וגופי משתוקקים אליך להראות לפניך, ולא יכלתי, כי אני בארץ ציה ועיף בלי מים, שהרי

אֶרֶץ צִיָּה וְעֵיף נִקְרָא מִחוּץ לְמָקוֹם שְׁשׂוּרָה שְׂכִינָה, מִשׁוּם שָׁמַיִם חַיִּים
אֵין מְצוּיִים כָּאֵן. וּמִי הֵם הַמַּיִם הַחַיִּים? זֶה שְׂכִינָה, שְׂכָתוֹב בָּהּ (בְּרֵאשִׁית
כז) בְּאֵר מַיִם חַיִּים, וְעַל זֶה אֶרֶץ צִיָּה וְעֵיף בְּלִי מַיִם כְּתוֹב.

אָמְרוּ רַבֵּי חֲיִיא וְרַבֵּי יוֹסִי, וְדַאי שֶׁהִדְרִךְ תְּקִינָה לְפָנֵינוּ. נִכְנְסוּ
לְמַעְרָה וַיִּשְׁנּוּ. בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה שָׁמְעוּ אֶת קוֹל חַיּוֹת הַמִּדְבָּר
שְׂנוּהֶמוֹת. הִתְעוֹרְרוּ. אָמַר רַבֵּי חֲיִיא, הָרִי עַתּ הֵיא לְסִיעַ לְכַנְסַת
יִשְׂרָאֵל שְׁמִשְׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ. אָמְרוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד יֹאמֵר דְּבַר מִמָּה
שֶׁשָּׁמַע וַיִּדַע בַּתּוֹרָה. יֵשְׁבוּ כֻלָּם.

פָּתַח רַבֵּי חֲיִיא וְאָמַר, (תהלים כב) לְמַנְצַחַ עַל אֵילַת הַשַּׁחַר מְזֻמּוֹר
לְדוֹד. מִי זֶה אֵילַת הַשַּׁחַר? זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שְׁנִקְרָאת (מְשַׁלִּי ה)
אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן. וְכִי אֵילַת הַשַּׁחַר, וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם? אֵלֹא
אֵילַת, מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁנִקְרָא שַׁחַר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נִכּוֹן
מִצָּאוּ. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָרִי לֹא אָמְרָה
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֶת זֶה (שְׁנִקְרָא אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלֵת חֵן, וְהֵיא בָּאָה מֵאוֹתוֹ מָקוֹם שְׁנִקְרָא
שַׁחַר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (הושע ו) כְּשַׁחַר נִכּוֹן מִצָּאוּ, וְדוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֶת זֶה עַל
כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל), מִשְׁמַע שְׂכָתוֹב עַל אֵילַת הַשַּׁחַר.

בֵּא רָאָה, בְּשַׁעַה שִׁיּוֹרֵד הַלַּיְלָה, פְּתָחִים הַסְּתוּמִים שֶׁל עֲלִיוֹנִים
וְתַחְתּוֹנִים נִמְצְאִים (שׁוֹכְכִים), וְכָל אוֹתָם רְחוּקִים מִתְעוֹרְרִים
וְהוֹלְכִים וְשֹׁטִים בְּכָל הָעוֹלָם, וּמַחְזְרִים עַל גּוֹפּוֹת בְּנֵי אָדָם וְסוֹכְבִים
לְמָקוֹמוֹתֵיהֶם וְלִמְטוֹתֵיהֶם, וְרוֹאִים אֶת דִּיוֹקַן הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ וּפּוֹחַדִּים,
שֶׁהָרִי הִתְחַזְּקוּ בְּמִטּוֹתֵיהֶם בְּדַבְּרֵי הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וּבְנֵי אָדָם,
נִשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת כָּל אַחַת וְאַחַת כְּרָאוּי לָהּ, וְהָרִי פְּרֻשׁוּהָ. אֲשֶׁרִי
חִלְקָם שֶׁל הַצְּדִיקִים שֶׁנִּשְׁמוֹתֵיהֶם עוֹלוֹת לְמַעְלָה וְלֹא מִתְעַכְּבוֹת
בְּמָקוֹם אַחַר שְׁלֹא צְרִיךְ.

בְּשִׁנְחָלֶק הַלַּיְלָה, הַכְּרוֹז עוֹמֵד וּמְכַרִּיז, וְנִפְתָּחִים הַפְּתָחִים. אִזּוֹ רוּחַ
אַחַת שֶׁל צָפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת וּמְקִישָׁה בְּכַנּוֹר דוֹד, וּמִנְגֵן
מֵאֲלִיו, וּמִשְׁבַּחַת אֶת הַמֶּלֶךְ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע עִם
הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן.

אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְכָל מִי
שֶׁעוֹמֵד בְּאוֹתוֹ זְמַן וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, נִקְרָא חִבְרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עוֹד, אֵלֹא שְׁאֵלוֹ נִקְרָאִים אַחִים וְרַעִים
שֶׁלוֹ, שְׂכָתוֹב (תהלים קפב) לְמַעַן אַחִי וְרַעִי אֲדַבְּרָה נָא שְׁלוֹם בְּךָ.

ונקראים חברים של המלאכים העליונים והמחנות העליונים, שכתוב
(שיר ח) חברים מקשיבים לקולך.

בשבא היום, הכרוז עומד ומכריז, ופתחים של צד דרום נפתחים,
ומתעוררים כוכבים ומזלות, ופתחי הרחמים נפתחים,
והמלך יושב ומקבל תשבחות. אזי כנסת ישראל נוטלת את אותם
דברים ועולה, וכל אותם חברים אחוזים בכנפיה, ודבריהם באים
ושורים בחיק המלך. אז מצוה המלך לכתב את כל אותם הדברים.

ובספר כתובים כל אותם בני היכלו, וחוט של חסד נמשך עליהם,
שמאותו חוט מתעטר אדם בעטרת המלך, וממנו פוחדים
עליונים ותחתונים. הוא נכנס לכל שערי המלך, ואין מי שימחה
בידו. ואפלו בזמן שבעלי הדין עומדים לדון את העולם, אין דנים
עליו דין, משום שהרי נרשם ברשם של המלך, שנודע שהוא מהיכל
המלך, ולכן לא דנים עליו דין. אשרי חלקם של הצדיקים
שמשתדלים בתורה, וכל שכן בזמן שהמלך תאב לדברי תורה.

בא וראה סוד הדבר, אין עומדת כנסת ישראל לפני המלך אלא
בתורה, וכל זמן שישראל בארץ התעסקו בתורה, כנסת ישראל
היתה שרויה עמם. כשהתבטלו מדברי תורה, לא יכלה לעמד
עמם שעה אחת. משום כך, בשעה שכנסת ישראל מתעוררת למלך
בתורה, מתחזק כחה, והמלך הקדוש שמח לקבל אותה.

וכף זמן שכנסת ישראל באה לפני המלך ואין התורה נמצאת עמה,
כביכול תשש כחה. אוי לאותם שמחלישים את הכח שלמעלה.
משום כך אשרי אותם שעוסקים בתורה, וכל שכן באותה שעה
שצריך להשתתף עם כנסת ישראל. אזי הקדוש ברוך הוא קורא עליו,
(ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

רבי יוסי פתח ואמר, (שם כא) משא דומה אלי קרא משעיר שמר מה
מלילה שמר מה מליל. את הפסוק הזה בארו החברים בכמה
מקומות. אבל משא דומה, כל הפעמים שישראל נמצאו בגלות, נודע
הזמן והקץ שלהם, וזמן וקץ של אותה גלות. וגלות אדום הוא משא
דומה, שלא התגלה ולא נודע כמותן האחרות.

הקדוש ברוך הוא אומר, אלי קרא משעיר. קול שמעתי בגלות
שעיר, אותם שדחוקים ביניהם, אותם ששוככים בעפר.

ומה הם אומרים? שמר מה מלילה שמר מה מליל. הם תובעים אותי על הגבירה, מה עשיתי מהגבירה שלי.

אזי הקדוש ברוך הוא מכניס את הפמליא שלו ואומר: ראו בני אהובי, שהם דחוקים בגלות ועוזבים את הצער שלהם ומבקשים ממני על הגבירה, ואומרים: שמר – אתה שנקרא שומר, איפה השמירה שלך? איפה השמירה של ביתך? מה מלילה – מה עשית מלילה, כך שמרת אותה?! מה מליל? שהרי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל. זהו שכתוב (שמות יב) ליל שמרים הוא, וכתוב הוא הלילה הזה.

אזי הקדוש ברוך הוא משיב להם: הרי שמירתי נמצאת, שהרי אני עתיד לקבל אותה ולהמציא עמה. זהו שכתוב אמר שמר, אותו ששומר את הבית, אתא בקר וגם לילה, שהרי בהתחלה הסתלק למעלה למעלה, והעלה את אותו (מקום) בקר שמזמן אצלו תמיד. עכשו אתא בקר, והרי הוא מזמן להתחבר עם הלילה. וגם לילה, הרי היא זמינה, אבל בגללכם מתעכבים.

ואם אתם רוצים את זה, על מה אתם מתעכבים? שבו. שובו בתשובה. אז אתיו, באו אלי, ונהיה כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומנו. זהו שכתוב, (דברים ל) ושׁב ה' אלהיך את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושׁב. פעמים ושׁב ושׁב כתוב כאן. אלא אחד לכנסת ישראל, ואחד לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ושׁב ה' אלהיך את שבותך, ושׁב וקבצך מכל העמים.

פתח אותו סוחר ואמר, (איוב לח) בָּרֶן יָחַד כִּכְבִּי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בא ראה, כשהקדוש ברוך הוא בא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, כל דברי העולם התחתון (העליון), וכל העליונים והתחתונים מתעוררים כנגדו, וכל האילנות שגגן עדן פותחים בשבח כנגדו. זהו שכתוב (דברי הימים א טו) אז ירננו עצי היער מלפני ה' כי בא. ואפלו עופות הארץ, כלם רוחשים שבח לפניו. אזי יוצאת שלהבת ומכה בכנפי התרנגול, והוא קורא ומשבח את המלך הקדוש, וקורא לבני אדם שישתדלו בתורה ובשבחו של אדונם ובעבודתו. אשרי חלקם של מי שעומדים ממטותיהם להשתדל בתורה.

בְּשָׂבָא הבקר, פתחי הדרום נפתחים, ושערי רפואה יוצאים לעולם, ורוח המזרח מתעוררת, ונמצאים רחמים, וכל אותם כוכבים ומזלות שממנים תחת שלטונו של הבקר הזה, כלם פותחים בשבח ומשבחים למלך העליון. זהו שכתוב בְּרֵן יַחַד כִּכְבֵּי בִקְר וַיְרִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מה עושים כאן בני אלהים, שהם מזמנים תרועה בבקר הזה? והרי כל הדינים העברו בזמן שחסד מתעורר בעולם? אלא ויריעו כל בני אלהים, הרי נשבר תקף הדינים הקשים, נשבר כחם, כמו שנאמר (ישעיה כד) רעה התרעעה הארץ.

וְכֹל כֵּן, משום שהבקר הזה התעורר בעולם, ואברהם מתעורר וכא לנטע אשל בבאר שבע. את הדבר הזה כֵּן שִׁמְעָתִי, בבאר שבע ודאי, וכתוב ויקרא שם בשם ה' אל עולם.

פְּתַח חֲבֵרוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר, הבקר אור והאנשים שלחו וגו'. מה זה הבקר אור? כֵּן לְמַדְנֵי, מה זה בקר? אלא בזמן שבא הבקר והדינים עוברים וחסד רוצה להתעורר, כל אותם שבאים מהצד הזה, מבקרים (פוקדים) את מקומותיהם לזמן ברכות לעולם. וזהו הבקר אור, שהרי הרחמים מתישבים לעולם, והחסד בא אחריו, אזי הוא בקר אור. וכתוב, וירא אלהים את האור כי טוב.

בֵּא רָאָה, הכל הוא בדרגות ידועות. הלילה – הרי ידוע. בקר אור – הרי ידוע, והוא דרגה עליונה שנמצאת בו תמיד. מתי? כשמאירה השמש. השמש ידוע, והיא דרגה עליונה שמבשמת את הכל ומאירה לכל, כמו שנאמר (תהלים פד) כִּי שָׁמַשׁ וּמַגֵּן ה' אֱלֹהִים. והבקר אור הזה מאיר מהשמש, וזהו מאיר ללילה, ולכן הכל תלוי זה בזה. והבקר אור הזה, כשהוא מתעורר, כל בני העולם מתאחדים באחדות ובשמחה, והם נמצאים בעולם. וכעת הרי מאיר היום, עת רצון היא ללכת בדרך.

בְּרָכּוֹ אותם רבי חייא ורבי יוסי, ונשקו להם בראשיהם ושלחו אותם. אמר רבי חייא לרבי יוסי, ברוך הרחמן שתקן דרכנו לפנינו, ודאי הקדוש ברוך הוא שלח אותם אלינו. אשרי אותם שמשתדלים בתורה ולא מרפים ממנה שעה אחת. יצאו רבי חייא ורבי יוסי והלכו לדרכם. אמר רבי יוסי, ודאי אהבת לבי קשורה בסוחרים הללו. אמר רבי חייא, לא תמהתי על זה, שהרי בימי רבי

שמעון אפלו צפרי השמים מרחשות חכמה, שהרי דבריו נודעים למעלה ולמטה.

פתיח רבי חייא ואמר, (דברים לא) ויאמר ה' אל משה הנך שכב עם אבתיך וגו'. בא ראה, כל זמן שמשה היה קים בעולם, היה מוחה בידי ישראל, כדי שלא ימצאו בחטא לפני הקדוש ברוך הוא. ומשום שמשה נמצא ביניהם, לא יהיה כמו אותו הדור עד הדור שיבא המלך המשיח, שיראו את כבוד הקדוש ברוך הוא כמותם, שהם נדבקו מה שלא נדבקו דורות אחרים.

ששנינו, ראתה שפחה על הים מה שלא ראתה עינו של יחזקאל הנביא. אם הם כל כך נדבקו, נשות ישראל כל שכן, בניהם כל שכן, והגברים כל שכן, הסנהדרין כל שכן, הנשיאים כל שכן, וכל שכן הנביא העליון הנאמן משה, שהוא על הכל. ועתה אלו סוחרים המדבר רוחשים כל כך הרבה חכמה, כל שכן חכמי הדור, כל שכן אלו שעומדים לפני רבי שמעון ולומדים ממנו בכל יום. כל שכן, וכל שכן רבי שמעון, שהוא עליון על הכל.

אחר שמת משה, מה כתוב? וקם העם הזה וזנה וגו'. כך, אוי לעולם כשיתלק ממנו רבי שמעון, שמעינות החכמה יסתמו מן העולם, וירצה אדם דבר חכמה ולא ימצא מי שיאמר, וכל העולם טועים בתורה, משום שלא ימצא ביניהם מי שמתעורר בחכמה. על אותו זמן כתוב, ואם כל עדת ישראל ישגו. ואם ישגו בתורה ולא ידעו את דרכיה, במה זה? משום שנעלם דבר מעיני הקהל, שלא ימצא מן שיודע לגלות עמקות התורה ודרכיה. אוי לאותם הדורות שימצאו אז בעולם.

אמר רבי יהודה, עתיד הקדוש ברוך הוא לגלות רזים עמקים של התורה בזמן שיבא מלך המשיח, משום (ישעיה יא) שמלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. וכתוב (ירמיה לא) ולא ילמדו עוד איש את רעהו ואיש את אחיו לאמר דעו את ה' כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם, אמן כן יהי רצון.

אשר נשיא יחטא ועשה אחת וגו' בשגגה ואשם. שנה רבי יצחק, מה שונה שפכל מקום כתוב בהם ואם, כמו שנאמר אם הכהן המשיח יחטא, ואם כל עדת ישראל ישגו, וכאן אשר נשיא יחטא, ולא כתוב ואם נשיא יחטא? מה זה אומר?

אָפֵא, שֶׁהַכֹּהֲנִים הִלְלוּ אִינָם נִמְצְאִים כִּךְ בַּחֲטָא, שֶׁהָרִי הִכְהֵן שׁוֹמֵר אֶת עֲצֻמוֹ תָּמִיד, מִשׁוּם שֶׁמִּשְׁאֵוֹ שֶׁל אָדוֹנוֹ עָלָיו בְּכָל יוֹם, וְהַמִּשְׁאֵוֹ שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְהַמִּשְׁאֵוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְלִכְן הִתְמַיְהָה, הוּא כְּשִׁיחֲטָא?! וּמִשׁוּם כִּךְ כְּתוּב וְאָם. וְכֵן וְאָם כָּל עֵדֵת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ, תְּמַיְהָה הִיא שְׂפָלָם יִמְצְאוּ בַּחֲטָא אֶחָד, שְׂאָם אֱלֹהֵי יַחֲטָאוּ – אֵלֹהֵי לֹא יַחֲטָאוּ, וּמִשׁוּם כִּךְ כְּתוּב וְאָם. אָבָל כִּי אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטָא, וְדָאִי, מִשׁוּם שֶׁלְבוֹ גַם בּוֹ, וְהָעַם הוֹלְכִים אַחֲרָיו וְהִתְמַנּוּ תַחְתָּיו. וְעַל כֵּן אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטָא. כְּגוֹן שֶׁהוּא עֹבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהוּא עֹשֶׂה אַחַת מֵהֶן, וְלִכְן לֹא כְּתוּב בּוֹ וְאָם, שֶׁהָרִי דִבְרָיו אִינָם בְּסַפֵּק.

רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, וְהִנְשֵׂאִם הִבִּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֵּׁהָם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלֵּאִים לְאֶפֶוד וְלַחֹשֶׁן. מִה שׁוֹנֶה שְׂאֵת הַדְּבָרִים הִלְלוּ הַקְּרִיבוּ הַנְּשִׂאִים וְלֹא אָדָם אַחֵר? וְהָרִי כְּתוּב, (שְׁמוֹת ל"ה) כָּל נְדִיב לְבוֹ יִבְיָאָה אֶת תְּרוּמַת ה', וְכְתוּב וְאֶבְנֵי שֵׁהָם וְאֶבְנֵי מִלֵּאִים לְאֶפֶוד וְלַחֹשֶׁן.

אָפֵא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִף עַל גַּב שְׂבָכְלָם תְּלוּיָה הַנְּדָבָה הַזֹּה, הָאֶבְנִים הִלְלוּ עוֹלוֹת לַנְּשִׂאִים. מִה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהֵן נִמְצְאוֹת עַל לֵב הַכֹּהֵן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יִבְאוּ נְשִׂאִים שְׂלָבָם גַּם בָּהֶם, וְיִבִּיא אֶת הָאֶבְנִים הִלְלוּ שְׁנִמְצְאוֹת עַל לְבוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן, וְיִתְכַפֵּר עֲלֵיהֶם מִגַּסוֹת לָבָם. וְכְתוּב וְהָיוּ עַל לֵב אֶהְרֹן כְּבָאוּ לִפְנֵי ה', וְעַל זֶה – וְהִנְשִׂאִים הִבִּיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֵּׁהָם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלֵּאִים, לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם.

וּמִשׁוּם כִּךְ, אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחֲטָא, וְדָאִי. וְעֹשֶׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת ה' אֲלֵהֵיו אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוּהָ, שֶׁעֹבֵר עַל מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה. אוֹ הוֹדַע אֲלֵיו חֲטָאתוֹ. שֶׁמִּשׁוּם שֶׁלְבוֹ גַם בּוֹ, לֹא מִשְׁגִּיחַ בַּחֲטָאוֹ, וְאַחַר כִּךְ נוֹדַע לוֹ וְעֹשֶׂה מִזֶּה תְּשׁוּבָה.

אֶפְלוּ גֵרְסָה לְשׁוֹן הַזֹּהַר יִרְאֶה אֶל הָאָדָם שֶׁמָּחָה בְּנַפְשׁ בִּירְאֵת הַשֵּׁם כְּאֵלֹו עוֹסֵק עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן הַסִּגְלָה הַשְּׁבִיעִית כִּי הָעוֹסֵק בַּחֲכָמָה הַזֹּאת וּמִמְלֵא פִּיו שְׂחוֹק בּוֹ מִמְלֵא לְבוֹ יִרְאֵת שְׁמִים וְיִרְאֵת חֲטָא וְיוֹסִיף אִמְץ בְּעִבּוּדָה וְזֶה בְּדוּקָה, כִּי אֶפְלוּ גֵרְסָה לְשׁוֹן הַזֹּהַר יִרְאֶה אֶל הָאָדָם שֶׁמָּחָה בְּנַפְשׁ בִּירְאֵת הַשֵּׁם כְּאֵלֹו עוֹסֵק עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן וְאָם גִּבְרָא לֹא חָזוּ מְזִלְיָה חֲזִי, כּוֹ אִין סַפֵּק שִׁזָּה עֶקֶר עֵסֶק הַתּוֹרָה בְּגַן עֵדֶן בִּין הַצְּדִיקִים.

(אור נְעָרֵב חֵלֶק חֲמִישִׁי פָּרָק ב')